

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 Effect of Group Process Learning Management by Using Mind Mapping Technique to Develop Analytical Thinking and Thai Reading Skill of Prathom Suksa 6 Students

นางยสุตมา ประทุมชาติ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.ศิวภรณ์ สองแสน

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจำบอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินทักษะการอ่านภาษาไทย และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 36.67 และมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 21.00 มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์และคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ เท่ากับร้อยละ 1.33 และร้อยละ 4.67 ตามลำดับ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อด้านครูผู้สอนและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

Abstract

The purpose of this research was to study the effect of group process learning management by using mind mapping technique to develop analytical thinking ability and Thai reading skill of Prathom Suksa 6 students. The population of this study was 10 Prathom Suksa 6 students of Ban Jambon school under Phayao Primary Educational Service Area Office 2 in the second semester of the academic year 2014. The research instruments were

learning plan in group process using mind mapping technique, analytical thinking test, Thai reading evaluation form and evaluation form on the satisfaction towards learning Thai. The results of the study were found that after learning, the average scores of students' analytical thinking was higher than before learning (36.67%) and the average scores of students' Thai reading skill was higher than before learning. (20.00%) The percentages of average scores of students' analytical thinking and reading Thai language skill were higher than the criteria set at 75% which were 1.33% and 4.67%, respectively. The students were highly satisfied with learning Thai and most of them very highly satisfied on the teacher and the learning activity management.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็น สื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่า ควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) อีกทั้งภาษายังเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อความหมายที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ มนุษย์รู้จักคิดค้นวิธีสื่อความหมาย เพื่อจะสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ชาติไทยเรามีภาษาไทยประจำชาติ เป็นเครื่องแสดงความเป็นชาติไทยและเป็นเครื่องหมายยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ให้มีความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน คนไทยทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันเพื่อการติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้ (ฐะปะณีย์ นาครทรรพ, 2545 : 47) ดังนั้นภาษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่คนส่วนใหญ่ในประเทศใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ภาษายังเป็น การแสดงออกซึ่งการคิดของมนุษย์ การคิดเป็นเรื่องสำคัญ สังคมจะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อบุคคล ในสังคมนั้นมีความคิดริเริ่ม มีการคิดพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันมนุษย์ต้องเผชิญ กับสิ่งต่างๆ มนุษย์จะต้องมีความสามารถจัดการกับสิ่งเหล่านั้นเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อพัฒนาคน พัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของโลก กลไกสำคัญ อย่างหนึ่งที่จะช่วยบังเกิดผลความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ก็คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อประเมินภายนอกโดยระบบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านที่ 4 ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548 : 16-17)

โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และเน้นคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4) และเนื่องจากการอ่านเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่สามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะมนุษย์สามารถใช้ทักษะการอ่านเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ แต่มนุษย์จะประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือต่างๆ ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 1) ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้แสวงหาความรู้และใช้วิธีอ่าน ที่ถูกต้องสำหรับผู้่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เกิดความชำนาญ และมีความรู้กว้างขวาง ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคมไทย โดยคนไทยทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจและศึกษา กุลวรา พุงศ์ไพโรจน์ (2537 : 1-2) ได้เสนอแนะว่า ผู้อ่านจะมีทักษะทางด้านการอ่านต้องมีการฝึกฝนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กระดับประถมศึกษา จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะด้านการอ่าน จากสื่อที่หลากหลาย เช่นการอ่านเรื่องสั้น การอ่านนิทาน และการจัดกิจกรรมต้องให้เกิดความสนุกสนาน มีกลวิธีที่จะดึงดูดให้เห็นความสำคัญของการอ่านด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย การเลือกรูปแบบ ของกิจกรรม ควรเลือกให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กรู้สึกว่าได้รับความสนุกสนานและ ได้ความรู้ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญของนักเรียนทุกระดับชั้น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย การอ่านถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานเพื่อการเรียนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นต่อไป ดังที่ กรมวิชาการ (2544 : 188) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษา หาความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ

สรุปได้ว่าการอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยปรับและขยายประสบการณ์ของมนุษย์ ทั้งยังช่วยให้สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสร้างความเพลิดเพลินจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้มาก และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าความสำเร็จในการเรียนของเด็กส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน คืออ่านช้า ขาดความเข้าใจในการอ่าน และไม่สามารถจดจำ เรื่องที่อ่านได้ ย่อมทำให้การเรียนวิชาต่างๆ ไม่ได้ผลไปด้วย การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้น การอ่านจะช่วยทำให้นักเรียนค้นหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนอยากรู้ ขยายความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ฉะนั้นการอ่านจึงเป็นบันไดไปสู่ความสำเร็จอีกหลายๆ ด้าน แต่การอ่านของนักเรียนในปัจจุบันที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุบางประการ ดังที่ ฐริภัทร ทิศร (2543 : 11) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่นักเรียน ไม่ชอบอ่านหนังสืออาจเป็นเพราะปัจจุบันสื่อประเภทต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นสื่อที่นักเรียนให้ความสนใจมากกว่าเพราะอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้รู้และทราบข้อมูลข่าวสารได้เร็ว ปัญหาเกี่ยวกับการอ่านประการต่อมา คือ นักเรียนขาดการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ดังที่ วิชา ทรวง

แสวง (2545 : 33) ได้สรุปข้อมูลจากผลการสำรวจขององค์การยูเนสโก (UNESCO) รายงานว่า พลเมืองไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยคนละ 5 หน้ากระดาษต่อปี จากข้อมูลดังกล่าวพอสรุปได้ว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก จากปัญหาดังกล่าวทำให้คนไทยขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการคิด เนื่องจากการอ่านเป็นการฝึกการสังเกต จับประเด็น เก็บข้อมูลสาระสำคัญ การคิดวิเคราะห์ที่เป็นทักษะการคิดที่เป็นแกนสำคัญ ประกอบไปด้วยทักษะย่อย คือ การระบุองค์ประกอบสำคัญ หรือลักษณะเฉพาะ การระบุความสำคัญขององค์ประกอบ การจับใจความสำคัญ การค้นหาแบบระบุความผิดพลาด และการคิด ที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ คือ ทักษะการคิดที่เป็นแกนสำคัญ ได้แก่ ทักษะการสังเกต การระบุ การสำรวจ การจำแนกแยกแยะ การตั้งคำถาม การจัดลำดับการรวบรวมข้อมูล การเปรียบเทียบ การตีความ การใช้เหตุผล การสรุปความ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (ทิตินา แชมมณี และคนอื่นๆ, 2544 : 82-83, 106-107) ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาค้นคว้าในสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจน การนำไปใช้พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติ ที่ควรแก่การเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบการคิดวิเคราะห์ เพื่อที่จะได้เป็นการอนุรักษ์และ สืบสานให้คงอยู่คู่ชาติ

ปัจจุบันเรื่องของ “การคิด” และ “การสอนคิด” เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพสูง ประเทศต่างๆ ทั่วโลกหันมาศึกษาและเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตขึ้น อย่างมีคุณภาพทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญาเป็นด้านที่มักได้รับการเอาใจใส่อย่างสูงสุด เนื่องจากเป็นด้าน ที่เห็นผลเด่นชัด ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงมักจะได้รับการยอมรับและได้รับโอกาสที่ดีกว่า ผู้มีความสามารถต่ำ และเป็นที่เข้าใจกันว่าความรู้ความสามารถนี้สามารถวัดและประเมินกันได้ด้วยปริมาณความรู้ที่ผู้เรียนสามารถตอบในการทดสอบต่างๆ (ทิตินา แชมมณี และคณะ, 2542 : 1)

ซึ่งการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อาจทำได้โดยการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เทคนิค การสอนตามขั้นตอนอย่างมีระบบ อันจะช่วยให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ประสบผลสำเร็จ ตามความมุ่งหมายซึ่งในขณะเดียวกันกระบวนการทางสมองมีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองของการคิด โดยฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การคิดตีความ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การคิดแบบย้อนทวน การคิดจำแนกแยกแยะ การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์และการคิด จัดอันดับ เป็นการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนคือ การกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ กำหนดหลักการพิจารณาแยกแยะและสรุปหาคำตอบ ดังนั้นการอ่านและการคิดจึงเป็นเรื่องที่จะต้องพัฒนาควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะการอ่านที่มีประสิทธิภาพมิใช่การอ่านตรงตามตัวอักษร แต่เป็นการอ่าน โดยใช้การสังเกต การวิเคราะห์รายละเอียดของเรื่องที่อ่าน สามารถประเมินค่าเรื่องที่อ่านและ ใช้ประโยชน์จากการอ่านได้ ซึ่งการอ่านดังกล่าวจะเกิดไม่ได้ ถ้าปราศจากการคิด ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องการคิดและการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด จึงเป็นเรื่องที่ครูควรสนใจควบคู่กันไปกับการสอนและการพัฒนาการอ่าน ในสภาพปัจจุบัน จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สาระการเรียน

รู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจำบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ มาตรฐาน ท 1.1 คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 41.67 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 42.26 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : 1) และในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยใน ปีการศึกษา 2556 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจำบอน ผลการประเมินอิงสถานศึกษา คะแนนเฉลี่ย ร้อยละเท่ากับ 54.71 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมาย ที่ทางโรงเรียนได้ กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 (โรงเรียนบ้านจำบอน, 2554 : 33)

จากการวิเคราะห์ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาภาษาไทยของโรงเรียนจำบอน อาจเกี่ยวเนื่องจากการสอนวิชาภาษาไทยของครูมุ่งเน้นในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน ดังนั้นการวัดผลจึงเน้นความสามารถในการท่องจำทำให้นักเรียนได้รับความรู้ในระดับ การรับเพียงอย่างเดียวแทนที่จะนำไปสู่ความรู้ในระดับสร้างสรรค์ และสาเหตุเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาษาไทยของครู คือ ครูสอนโดยการอธิบายและบอกความรู้ให้แก่ นักเรียนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือพัฒนาทักษะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการโดยทั่วไปครูต้องเร่งสอนเนื้อหาให้ทันเพื่อการประเมินผล ทำให้การสอนเน้นเฉพาะการบรรยายให้ฟังแล้วครูถามให้ตอบ และครูมักเชื่อว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจ โดยการสอบถามจากจากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียน (ลัดดา ภูเกียรติ, 2542 : 1) ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการสอนของครูไม่ใช่การใส่เนื้อหาความรู้มากๆ ให้นักเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ดำเนินการจัดหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากแหล่งวิทยาการต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 13-14) ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้จะทำให้เปลี่ยนการเรียนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการเรียนรู้ตามความสนใจอย่างหลากหลาย สนุกสนาน ทำหาย และมีความมั่นใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 24) ดังนั้นครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงสนใจที่จะทดลอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาษาไทยแบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่าน ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจำบอน ตำบลอ่าทอง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาว่าวิธีการดังกล่าวจะสามารถพัฒนา การคิดวิเคราะห์ ทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนได้หรือไม่ และนักเรียนจะมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนภาษาไทยในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาษาไทยแบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ระหว่างก่อนและหลังการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด กับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75

4. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด กับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ของการวิจัย

1. นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และทักษะการอ่านภาษาไทย ในการเรียนรู้ต่อไป

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย

3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ไปใช้ในระดับชั้นอื่นและวิชาอื่นต่อไป

4. สถานศึกษาได้ยกระดับผลสัมฤทธิ์การคิดวิเคราะห์ และทักษะการอ่านภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจำบอน ตำบลอ่างทอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เนื้อหา ชนิดของคำในภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผัง

ความคิด

ตัวแปรตาม ได้แก่ (1) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) ทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) ความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 แผน
2. แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบประเมินทักษะการอ่านภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ด้วยแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบประเมินทักษะการอ่านภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 ข้อ กับนักเรียนกลุ่มประชากร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน ที่เรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจำบอน ตำบลอ่างทอง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
2. ดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย จำนวน 21 แผน รวมทั้งหมด 21 ชั่วโมง และบันทึกผลการเรียนรู้
3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยให้กลุ่มประชากร ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์และแบบประเมินทักษะการอ่านภาษาไทยชุดเดิมที่ทดสอบก่อนเรียน เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนภาษาไทย
5. นำคะแนนผลการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย คะแนนที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ Microsoft Excel

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย จำนวน 21 แผน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบกับเกณฑ์การประเมิน
3. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Microsoft Excel หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ทำการแปลผลและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงแล้วสรุปผลการวิจัยโดยการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 76.33 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.67 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 36.67
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทย หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.67 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 58.67 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเท่ากับ ร้อยละ 21.00
3. หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ ร้อยละ 76.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเท่ากับร้อยละ 1.33
4. หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทย ร้อยละ 79.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเท่ากับร้อยละ 4.67
5. หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อด้านครูผู้สอนและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อด้านเนื้อหาวิชาและด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 36.67 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 75) โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเท่ากับร้อยละ 1.33 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกการสังเกตความรู้สึก และสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม ในการทำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนทุกคนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปตามประเด็นที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม โดยนักเรียนจะต้องฝึกการสังเกตเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ความสำคัญของสิ่งที่ได้อ่าน ขณะเดียวกันนักเรียนต้องพยายามฝึกมองความสัมพันธ์และหลักการ ที่นำมาใช้ในการทำกิจกรรม ข้อคิดที่สรุปได้มาจัดทำเป็นแผนผังความคิด ซึ่งแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่นักเรียนใช้ตรวจสอบว่าสิ่งที่นักเรียนคิดมีการเชื่อมโยง และเป็นเหตุเป็นผลกันถูกต้องหรือไม่ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียนซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2546 : 127) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้ จากการลงมือร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคน ในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมยังให้นักเรียนทำแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการสรุปผลความคิดของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม การจัดทำแผนผังความคิดจะต้องศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ประเด็นหลัก ประเด็นรอง ทำให้นักเรียนได้ฝึกการใช้สมองให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เนื่องจากการเขียนแผนผังความคิดเกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมด ของสมอง คือ สมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ดังที่ วัฒนพร รัชต์บุษย์ (2542 : 19) กล่าวว่า การเรียนแบบสร้างแผนผังความคิดเป็นการฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตน เพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเป็นภาพ สามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำได้ง่าย สอดคล้องกับ สำลี รักสุทธี (2544 : 45) ให้ความหมายไว้ว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) คือ การนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นสมองซีกซ้ายและขวาเพราะในแผนที่ความคิดนั้นทำให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ คำภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวน ความเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอลลัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยง ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดที่นักเรียนต้องฝึกความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลและที่เป็นเหตุอย่างนั้นอาศัยหลักการใด ดังที่ Michaelis (1992 : 169-170) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการแยกส่วนต่างๆ ทั้งในด้านขององค์ประกอบ ความสัมพันธ์ หลักการ โดยผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแผนที่ เทป หรือ วัสดุอื่นๆ โดยลักษณะคำถามที่ใช้ในการคิดวิเคราะห์ เช่น อะไรคือส่วนสำคัญของเรื่อง (รูปภาพ หรือแผนที่) ในแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย การคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนเรียนและยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของวิลลาวัณย์ ธรรมชัย (2550 : 126) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ เรื่อง กระจายไม้ต้น

ตาม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะการอ่าน และการคิดวิเคราะห์ เรื่อง กระจายไม่ตื่นตูม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลเป็นที่น่าพอใจมาก สังเกตได้จากนักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมทำกิจกรรม อย่างสนุกสนานและมีความสุข มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เช่น การปฏิบัติตามกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนช่วยกันคิด และร่วมกันทำงานด้วยความรักและความสามัคคี มีการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกันเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เมื่อให้แต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานของกลุ่มหน้าชั้นเรียน นักเรียนต่างมอบหมายหน้าที่ช่วยกันและร่วมกันนำเสนอผลงานด้วยความกระตือรือร้นทันที ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจ ตั้งใจและความรับผิดชอบของกลุ่มของนักเรียนเป็นอย่างดี และที่สำคัญก็คือ นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบประจำแผนการเรียนรู้ โดยรวมได้คะแนนทดสอบหลังเรียนทั้ง 10 แผนการจัดการเรียนรู้เฉลี่ย 85.47 และเป็นคะแนน ที่อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจทุกคน

จากการวิจัยพบว่าหลังการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 21.00 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับร้อยละ 4.67 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ฝึกการอ่านด้วยตนเอง และนำสิ่งที่ได้จากการอ่านมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากในกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยนักเรียน ที่เรียนอ่อนและได้ทำให้การเรียนมีความหมาย นอกจากนั้นเนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดกิจกรรม ยังมีความหลากหลาย น่าสนใจ มีประโยชน์ต่อนักเรียน ลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และฝึกให้นักเรียนได้คิดตามประเด็น เป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม เห็นความเชื่อมโยงของภาษา จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านภาษาไทยสูงกว่า ก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 16-17) การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการเรียนภาษา การอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องฝึกฝน อย่างมีระบบเพราะการอ่านเป็นทักษะที่สามารถฝึกได้ การฝึกมากทำให้มีความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้นตามระดับของการอ่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสิณี ขวายุธ (2551 : 90) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน ด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด 6 สี และการเขียนภาพแผนภาพความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า สามารถจัดปัญหาและพัฒนาคุณภาพทักษะการอ่าน การคิด การเขียน และสภาพความสามารถของนักเรียนด้านทักษะการอ่าน การคิด การเขียนตามเพิ่มขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนในทางที่ดี ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ประกอบกับรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการวิจัยที่ปฏิบัติอย่างเป็นระบบขั้นตอนชัดเจน ผู้วิจัยและ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทุกขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำจริง การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะได้ข้อสรุป ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบปัญหาและแก้ไขปัญหาลดเวลาทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการอ่าน การคิด และการเขียนมีประสิทธิภาพสัมฤทธิ์ผลมากขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

จากการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อด้านครูผู้สอนและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่านักเรียน ได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยคละความสามารถ ลงมือปฏิบัติทำให้เกิด ความสนุกสนาน สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มและเห็นคุณค่าของตนเอง กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจเหมาะสมกับวัย และเรียนรู้อย่างมีความสุข และขณะที่ทำกิจกรรมครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจ สนับสนุนกระบวนการทำงานของนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของ นาริรัตน์ กว้างขวาง (2547 : 24) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย ความพึงพอใจ เป็นกระบวนการ ทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มี จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบ ที่เป็นสาเหตุแห่งความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าการที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ สุขใจเป็นเบื้องต้น นั่นคือบุคคลจะต้องได้รับการจูงใจทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ หลงกุล (2548 : 70) การศึกษาสภาพการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 4 สรุปผลพบว่า กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ผลงาน ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ผู้เรียนเข้าใจบทบาทการเป็นผู้นำที่ดี การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและต่อการทำงานกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนควรเสนอประเด็นปัญหา หรือเสนอสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ หรือเกิดคำถาม ที่ต้องการหาคำตอบมีคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค้น สืบค้น ที่น่าสนใจมากขึ้น และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีเนื้อหา และภาพที่สมบูรณ์เหมาะกับระดับชั้นที่สอน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูควรให้คำแนะนำกระบวนการทำงานและกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามเวลาที่กำหนด

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อกลุ่มด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทยในระดับชั้นอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่านภาษาไทย กับวิธีการสอนแบบอื่น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้สื่อและนวัตกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะการอ่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: กรมฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2537). สื่อสารมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading Promotion).
กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณานคร.

ฐะปะณีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ทิตินา แชมมณี. (2546). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตินา แชมมณี และคณะ. (2542). ผู้เรียนเก่ง ดี มี สุข การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด.
กรุงเทพมหานคร: cursa สภาลาดพร้าว.

ทิตินา แชมมณี และคนอื่นๆ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแอมเนจเม้นท์.

- นาริรัตน์ กว้างขวาง. (2547). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการ ให้บริการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.** (การศึกษานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- ภูริภัทร ทิศร. (2543). **การอ่านเพื่อศึกษาข้อเท็จจริง.** (พิมพ์ครั้งที่2). ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.
- โรงเรียนบ้านจำบอน. (2554). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2554-2556.** เอกสารฝ่ายวิชาการ. พะเยา: โรงเรียนบ้านจำบอน.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2542). **การสร้างแบบฝึกวิชาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วารสารครุศาสตร์, 1(3), 92-103.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชา ทรวงแสง. (2545). **การอ่านแบบร่วมมือ: ทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา.** วิชาการ, 5(3), 33-34.
- วิลาวัลย์ ธรรมชัย. (2550). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิดและ แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ เรื่อง กระจายไม่ตื่นตูม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3.** (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- วิลาสินี ขวายนธร. (2551). **การพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน ด้วยการใช้คำถามหมวก ความคิด 6 สี และการเขียนภาพแผนภาพความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- วีระยุทธ หลงกุล. (2548). **การศึกษาสภาพการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2555). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันฯ.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2540). **หลักการและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). **มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และ เกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2548**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

สำลี รักสุทธี. (2544). **เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

Michaelis, John.U. (1992). **Studies for children**. New Jersey: Prentice-Hall.